

# **І в пустелі ростуть квіти**

У свої сорок два Наталя вповні пізнала гіркий присмак несправедливості. Зґвалтування на власному випускному, одруження із деспотичним Степаном, втеча, робота нянею на багатія, який просто скористався нею та викинув геть. Душа перетворилася на пустелю. Аж раптом обставини зіштовхують жінку із загадковою пенсіонеркою пані Олександрою та глухонімим Андрієм. Здається, Наталіне життя починає налагоджуватися. Та минуле повертається: її знаходить син і повідомляє, що вона — остання надія на рятунок Степана. Тепер від вибору Наталі залежить життя того, хто приніс їй стільки болю. Яким буде рішення жінки? Як повернеться її життя далі?..



Євгенія Береженська

І В ПУСТЕЛІ  
РОСТУТЬ  
КВІТИ

Євгенія Береженська

# І В ПУСТЕЛІ РОСТУТЬ КВІТИ



Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»  
2020

ISBN 978-617-12-7881-3 (epub)

Жодну з частин даного видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без  
письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки Іван Дубровський

Електронна версія створена за виданням:

Береженська Є.

Б48 І в пустелі ростуть квіти : роман / Євгенія Береженська. — Харків : Книжковий Клуб  
«Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 288 с.

ISBN 978-617-12-7639-0

У свої сорок два Наталя вповні пізнала гіркий присмак несправедливості. Згвалтування на власному випускному, одруження із деспотичним Степаном, втеча, робота нянею на багатія, який просто скористався нею та викинув геть. Душа перетворилася на пустелю. Аж раптом обставини зіштовхують жінку із загадковою пенсіонеркою пані Олександрю та глухонімим Андрієм. Здається, Наталіне життя починає налагоджуватися. Та минуле повергається: її знаходить син і повідомляє, що вона — остання надія на рятунок Степана. Тепер від вибору Наталі залежить життя того, хто приніс їй стільки болю. Яким буде рішення жінки? Як повернеться її життя далі?..

УДК 821.161.2

© Лапацька Г. Т., 2020

© DepositPhotos.com / carlodapino, обкладинка, 2020

© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2020

© Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2020



## Втеча

Уже з півгодини вона безуспішно намагалася стягнути з пальця обручку. Спробувала змастити палець кремом для рук — ніякого ефекту! Тепер намилила й тримала під струменем холодної води в надії таки зняти її, кляту! Але обручка не здавалася: крутилася, ковзала і не хотіла зніматись. А Наталя нервувалася все більше. Їй здавалося, що саме від цього залежить (не більше і не менше!) усе її подальше життя. Ладна була стягти ненависну обручку разом зі шкірою, що почервоніла та набрякла.

Ще одне відчайдушне зусилля — і каблучка жалібно дзенькнула об раковину. Здивовано оглянула руку з помітною борозенкою на підмізинному пальці. Але замість полегшення раптом відчула гіркоту і розпач. Обережно двома пальцями взяла обручку, піднесла до очей і на мить завагалася — можна надіти її й залишити все як є... Можна й далі жити чуже, не своє життя... Затисла в кулаці причину своєї ненависті і раптом згадала, як тішилася нею в перші дні після весілля. Та де дні! Місяці, мабуть. Тоді все поглядала на обручку і пишалася подумки: «Я одружена. Маю чоловіка. Я така, як усі. Доросла».

Отож-бо й воно... Хотілося бути такою, як усі. Завжди почувалася приниженою, гіршою. Всі навколо гарні, розумні, люблені... Мала-таки, та й тепер має комплекс неповноцінності. І було з чого. Дивно, якби не придбала його.

Та не час для спогадів! Хвилини спливають надто швидко. Геть сумніви! Геть вагання! Я не можу, не хочу передумати! Не маю права! Це моє, моє життя!

Зайшла з обручкою до вітальні і поклала посеред стола. Саме так! Коли визрів задум, усе міркувала, що написати в записці, аби не шукали. На думку спадали якісь книжково-фільмові слова. Вони здавалися театральними та смішними. Подумки прокручувала варіанти, й усі виявлялися безглуздими. Зрештою, очевидно, й були такими. Рішення прийшло цієї миті, і вдале. Обручка на столі — я більше тобі не дружина!

Не дружина... А хто ж я тепер?.. Про це потім, не зараз...

Кинула оком на стареньку дорожню сумку — взяла лише найнеобхідніше. «Це все, що моє відтепер, — майнула гірка думка. — А мені багато й не треба».

Одягнулась у коридорі. Глянула в дзеркало відсторонено, наче збоку. Розширені зіниці, якийсь напівпритомний погляд. Загострені риси обличчя. Опущені донизу кутики вуст. «Песимістка? — посміхнулася гірко. — Є трохи».

Струснула головою, аби відігнати настирливе у підсвідомості: «Ще не пізно. Можна залишити все як є». Синім вогнем зблиснула сережка у вусі. Торкнулася ніжно — сапфіри... Їй завжди хотілося саме таких, із сапфірами, сережок. Тож, коли почула від чоловіка оте вічно іронічне: «Чого пані бажає в подарунок на срібне весілля?», несподівано навіть для себе відповіла: «Сережки із сапфірами». Заскочений зненацька, він похлинувся кавою, чортихнувся, хвилину помовчав. Мабуть, спантеличений отим незвичайним спокоєм, порушенням її одвічної безмовності, невисловленості бажань. А тоді скочив-таки на свого коника: «Чому ж так скромно? Може, пані бажає діамантів? Чи круїз Середземним морем? Може...» Але вона вже не слухала, вийшла з кімнати, упевнена, що коли це й будуть сережки, то які завгодно, тільки не такі, як хоче. Вже звикла до того. «Дурна, — подумала, — навіщо було казати? Тепер дістане тими сережками до печінок».

Проте, як не дивно, того дня вона таки отримала їх — сережки із сапфірами. І досі пам'ятає своє безмежне здивування, коли в подарунковій коробочці побачила їх. Розгублено глянула на Степана, але він уже всміхався до гостей, гордовито киваючи: «Будь-яка примха коханої дружини — закон для мене!» «Надіти!» — верескнула підпила Сокарчучка. І гості заскандували слідом: «Надіти! Надіти!»

Узяла коробочку, рвучко розвернулася і рушила до виходу із ресторанної зали. На мить гості розгублено примовкли. Либонь, сподівалися примірки просто перед їхніми очима. «Не діждетесь!» — подумала і спустилася до вбиральні. Повільно, як уві сні, наділа свою мрію.

І досі бачить себе розгублену, з розпашілими щоками і... гарну. Дивовижно гарну! Рідкісний випадок, коли вона подобалася собі беззастережно. По- особливому іскристими стали сині очі, що

віддзеркалили колір сапфірів. Так не хотілося повертатися в залу, до гостей... Та стонула плечима: «Мушу!» Кляте одвічне «мушу»...

Зупинилася на ганку, вдихнула на повні груди, і повітря видалося гіркуватим. Глянула на стареньку вже яблуню під вікном, і клубок підступив до горла. Згадала, як із маленьким Миколкою (Скільки йому було тоді? П'ять роки...) купили на базарі тоненький саджанець. Просила у продавця вибрати, щоб яблука були червоні. І він подав їй той пагінець. Сказав: «Рихард!» Син ніс саджанець і все допитувався, коли яблунька виросте. А їй було так легко й радісно на серці. Давно вже мріяла про яблуньку під вікном кухні. Уявляла, як навесні милуватиметься яблуневим цвітом. А восени просто з відчиненого вікна торкатиметься червонобоких яблук. Така невиправна мрійниця...

Зі Степаном зустрілись у дворі — повертався з обідньої перерви. Очевидно, лихий був, що не застав її вдома, що не подала на стіл. Любив мовчки сісти за стіл, чекаючи обслуговування з поважною міною, як у ресторані. У такі миті вона завжди відчувала себе офіціанткою.

Миколка кинувся до нього:

— Дивися, тату, у нас буде яблунька!

Презирливо скривився:

— І де ви взяли цього патики? Скільки грошей за нього викинули?

Миколка розгублено озирнувся на маму. А вона стояла мовчки, в горлі стисло, а в голові безперервно стукотіли молоточки: «Тільки не заплакати! Тільки не заплакати...»

— Яблунька будуть червоні, — ще раз спробував переконати тата син.

— Ну, це навряд, — процідив крізь зуби, — дички червоними не бувають. І де ви зібралися встромити це чудо природи?

Вона мовчала. Знала — що б не сказала, це викличе бурю незадоволення. А Миколка раптом розплакався, кинув саджанець і побіг у хату.

— Могла б і порадитися, чи потрібна нам яблуня, чи є де її садити, — сплюнув і пішов геть, грюкнувши хвірткою.

А вона заспокоїла Миколку, що тихо плакав у себе в кімнаті. Як завжди, знайшла виправдання для тата (А для чого? Бо він же ТАТО! Дитина має його шанувати! Так «закодували» її з дитинства):



— Він, сину, ніколи не садив дерев. Тато не знає, як це гарно мати свою яблуньку.

І вони таки посадили її під вікном. Миколка тримав саджанець тоненькими рученятами, а вона засипала лопатою тендітні корінці. І так їй хотілося плакати! Вовчицею завивати: «За що?! За що?!» Але вона трималася, як завжди. Як же при дитині? Нехай уже вночі... Найбільше боялася, що ось прийде з роботи й висмикне з землі їхню яблуньку, переламає об коліно й викине під хлів. Але обійшлося. Прийшов пізно, напідпитку, постояв, хитаючись перед деревцем. Наталя дивилася з-за штори, і їй здавалося, що яблунька зіщулилася під Степановим поглядом, як вона, і чекає з жахом присуду. Махнув рукою і зайшов до хати. Цілий вечір пиляв її за те деревце, а зранку якось начисто забувся про нього.

Як же вони з Миколкою доглядали свою яблуньку! Поливали, оббирали від гусені, утеплювали на зиму. І на четвертий рік вона вродила! Стояла, як новорічна ялинка, вся у червоних яблуках. Аж гілочки їй повгиналися!

— Тату, тату! — закричав якось Миколка, виглядаючи з вікна. — Глянь, які у нас яблука вирости!

— Та вже якось не обдурили, — тільки й буркнув.

До вокзалу йшла швидким кроком, утупивши погляд у землю. Тільки б не зустріти нікого знайомого, тільки б не зустріти! Про всяк випадок мала пояснення: «На семінар до Житомира на три дні». Але так не любила брехати! А в їхньому маленькому містечку кожен третій знайомий. Ось уже, слава Богу, й вокзал!

Київський потяг прийшов, як завжди, вчасно. Плацкартний напівпорожній вагон. Давно немиті вікна. За ними заблищали золотом бані Миколаївського храму. Перехрестилася: «Прости, Господи, що ось тікаю від вінчаного чоловіка... Прости й сохрани мене, святий Миколаю. Моли Бога за мене грішну». Святому Миколаю вірила завжди і зверталася до нього, як до рідного. На кухні мала його образ і в тяжку хвилину просто шукала очима погляд. І враз ставало легше. Згадалося, як колись було не втримала в руках величезну каструлю з окропом. В останню мить — очі в бік образа, як благання! І диво! Півкухні парує, як у лазні, а на ній — ні краплиночки. Стала тоді на коліна, перехрестилася, вклонилася доземно: «Дякую, святий Миколаю!»

Серце стислося, немов у лещатах. Зараз потяг рушить — і все... І знову хтось невидимий нашіптує: «Ще не пізно! Ще можна повернутися. Зайти до своєї хати. Вдягнути обручку і жити далі». Жити? Усміхнулася гірко. Хіба це життя? Мати постійно присутньо-відсутнього чоловіка. Сина, який навіть так зрідка навідуючись із університету, гиркає зневажливо до неї на кожне зауваження, на кожному кроці. Точна копія таточка! За що вони зі мною так? У чому я не така? Цікаво, чи є ще у когось такий «рай» у хаті? Хоча у кожного, як кажуть англійці, свій скелет у шафі. А ми, українці, грубіше: «В кожній хаті по лопаті...» То, може, не варто нічого міняти? Чого там? Багато хто живе й гірше. Декого б'ють немилосердно. Хоча часом їй здавалося, що краще б ударив, ніж знущався щоразу, батожачи словами. «Ще того меду захотіла, голубонько?» — подумала гірко. Встала, підняла сидіння, дістаючи сумку. Й у цю мить поїзд рушив, вагоном сіпнуло так, що Наталя, відлетівши вбік, боляче вдарилася спиною об столик. Спересердя захряснула сидіння полиці та рішуче сіла, потираючи забите місце. «Отак завжди, сто разів вагаюся!» — сердито подумала про себе.

Дивилась у вікно і раптом зловила себе на думці, що чим далі відходить поїзд, тим легше стає на серці. Поля, переліски, невеличкі станції тішать і милують око, як колись у юності. Згадала себе випускницею, що їхала до обласного центру вступати на омріяний бібліотечний факультет. Усе життя ще було попереду, і здавалося воно таким святковим, безкінечним і радісним. А виявилось...

Тверда полиця. Засмальцьований матрац. Запрана недосушена постіль, якась аж липка на дотик, із нудотним запахом прального порошку. «Звикай, — подумала сумно, — не твоя накрохмалена. Хтозна на якій завтра спатимеш!» І стислося тривожно серце. Що там завтра?

Не спалося. Надокучливі думки з'їдали сон. Не заколисував навіть монотонний перестук коліс. Дратувало могутнє хропіння в сусідньому купе. «Степан ніколи не хропе», — подумала раптом і завмерла від безмірного подиву... Виходить, ніби жалкує? Спробувала, як заплутаний клубок, розібрати по нитці свої відчуття-почуття, але нічого не виходило. «От тобі й маєш! От тобі й маєш! От тобі... Та що ж це я? Та краще б він хропів!!! Ніж спав ось уже третій рік тихо у

сусідній кімнаті. А часто й узагалі хтозна-де!» — знову й знову роз'ятрювала свою рану.

Звично перекинула мокру, як завжди, подушку. Про що б подумати таке, щоб заснути? І раптом вона злетіла, легко та природно, ніби все життя тільки цим і займалася. Летіла низько над своєю вулицею. Впізнавала будинки сусідів. А наш? Де наш? Їхнього не було... Тільки білосніжні хмари клубочилися внизу. І політ цей викликав відчуття неперевершеної легкості, радості, аж якогось тріумфу. «Мабуть, це називається “щастя”», — подумала і засміялася сама до себе. Так гарно їй не було ще ніколи. Поли її сірого плаща раптом перетворилися на подобу крил! А волосся! Відчула, що в неї довге, розкішне золотаве волосся! Розпущене, воно летіло і хвилювалося за спиною на весняному вітрі. «Яке гарне!» — раділа.

Глянула донизу і побачила на землі свою тінь, що летіла безупинно та стрімко, схожа на великого дивного птаха. Ось він ковзнув по яскраво-червоній латці. Придивилася... «Та це ж квітник тітки Марії», — здогадалася враз. Зависла на хвилину й замилювалася ранніми тюльпанами й хризантемами поміж них. «Щось тут не так», — липкою холодною гадюкою ворухнулася думка. «Так не буває. Тюльпани не цвітуть разом із хризантемами! Я... Я сплю», — прокинулася уві сні Наталя.

І тієї ж миті відчула, що стрімко падає донизу. Жах пройняв її холодом аж до кісток. Вона падала, але земля внизу, замість наближатися з шаленою швидкістю, віддалялася. «Я падаю в небо», — здивувалася чомусь уже без страху. Погляд тягнувся до землі. І зненацька побачила внизу білосніжні крила. Самі тільки крила, безліч крил! «Це серафими! Я знаю. Мені бабуся розповідала. Серафими шестикрилі і дуже добрі. Вони люблять усіх». Тієї ж миті торкнулася крил і відчула під пальцями їхню таку приємну шовковистість. І такий спокій оповив її, хотілося сміятись і плакати одночасно. Аж саме собою звідкись виринуло слово «блаженство». «Ось яке воно, це відчуття, — здивувалася, — а я й не знала, які вони на дотик. Ніколи не знала...»

Та в ту ж мить крила розлетілись у різні боки, відкриваючи все більшу прогалину внизу. Що ж там? Заглянула і побачила сад, зелений-зелений. Яблуневий — зрозуміла. Ось і яблука видно. Та які ж величезні. Одне зірвалось і, замість падати донизу, полетіло просто до

неї, збільшуючись щомиті до неймовірних розмірів. Ударило щосили її просто в лоб! І вона зрозуміла, що це не яблуко, а тверда стінка купе від раптової зупинки поїзда зустрілася з її сном.

## Розділ II

# У Києві

Київ зустрів нескінченним людським потоком, метушнею, надокучливим дощиком, скоріше мрякою.

Ще раз заглянула у свій блокнотик, усоте перевіривши адресу, назву станції метро, до якої мала доїхати, і рушила до великої «М», що поглинала потік людей. І хоч незвична була до такого транспорту, на диво швидко віднайшла шлях до свого потяга. Зайняла вільне місце і знову відлетіла думкою в минуле.

Бажання змінити все виникло не вчора. Щоразу, коли її принижували й ображали Степан, а потім (що найболючіше!) Миколка, з гіркотою думала: «Зараз вийду з дому, піду світ за очі й не повернусь!» І тут же охолоджувала себе: «Куди? Бомжувати? Де і кому ти потрібна?» І така порожнеча заливала душу...

А то якось, досиджуючи робочий день у своїй порожній бібліотеці, блукала всесвітньою павутиною та зачепилася поглядом за миготливу рекламу: «Робота в Києві!» Зайшла на сайт, і перше, що кинулось у вічі: «Терміново потрібна няня для хлопчика 4 років, із проживанням. Оплата за домовленістю». І контактний телефон. Вагалася лише мить, а тоді зателефонувала. Відповіли одразу. Сухо, стисло й офіційно чоловік пояснив їй, що від неї вимагається. Виходило, що водити в дитсадок, забирати увечері й увесь догляд удома. Так і не наважилася спитати: «А що ж мама дитини?» Платню їй запропонували утричі більшу, ніж мала у своїй бібліотеці. «Харчування — все, що знайдете в холодильнику». Коротко розпитав про її дані. Спитала:

— Коли потрібно розпочинати?

І сама безмежно здивувалася визначеності свого запитання. Виходило, що вже майже погодилася?

— Вчора, — почула у відповідь.

— Як? — не зрозуміла.

— Вчора, сьогодні, завтра, — трохи роздратовано кинув він. — Чим швидше, тим краще! То що? Вас чекати?

— Так, — тільки й вичавила з себе. — Завтра, — додала захриплим од хвилювання голосом.

— Ждемо, — і закінчення виклику.

І ось завтра настало. «Наступна станція — “Арсенальна”», — почула, й із зачинених дверей війнуло тим особливим метрополітенівським духом, який ледь-ледь дратував. Ні, не фобія, але неприємність від того, що ти глибоко під землею. У наземному транспорті любила пасти пейзаж за вікном. А тут за шибамися — безпросвітність. «Як у моєму житті», — подумала з гіркотою.

Вийшла на своїй станції, відшукала будинок за адресою. Тринадцятиповерховий (порахувала і зітхнула — 13!) дім виявився новим і ошатним. Набрала номер на домофоні, назвала себе.

— Відчиняю, — знайомий уже голос у відповідь.

Увійшла та здригнулася від неочікуваного:

— Ви до кого?

Виявилося — консьержка. Мовчки здивувалася: якщо є домофон, для чого ще й ця жіночка за віконцем справа, що оглядала її. Назвала номер квартири — та кивнула у відповідь.

Повільно піднімався ліфт. «Такий просторий...» — дивувалася подумки. Шалено калатало серце. Глянула на руки — тремтять. Ось і дев'ятий поверх. Зупинилася перед дверима, поправила неслухняне пасмо волосся і рішуче натиснула дзвінок. Ледь чутно у квартирі почувся мелодійний передзвін, кроки — і раптом дзвінкий дитячий голос:

— Мама! Це мама приїхала!

І чоловічий, сухий, ледь роздратований:

— Ні, це не мама.

Двері відчинились, і вона побачила двох, що розглядали її: досить молодий чоловік середнього зросту, з трохи задовгим русявим волоссям, мужніми рисами обличчя, і хлопчик («Зовсім не схожий на тата! — мимохіть відзначила Наталя. — Хіба статурою») — густе чорне волосся, яскраво-зелені очі та личко якоїсь мало не янгольської вроди.

Якусь мить усі розглядали одне одного, доки господар не відійшов убік, пропускаючи її. Першим простягнув руку:

— Геннадій... Петрович, — рукостискання було енергійним. — А це Матвій, — на сина.



— Дуже приємно, — тільки й мовила.

— А мені неприємно! Мені неприємно! — раптом закричав хлопчик.  
— Я хочу, щоб мама приїхала. Він тупав ніжкою, стискав кулачки, і сльози горохом котилися по щічках.

— Доки мами немає, — мовив крізь зуби тато, — з тобою буде Наталя Іванівна. Це твоя нова няня.

— Я не хочу! Не хочу! — хлипав той.

Вона розгублено стояла ні в сих ні в тих, із сумкою у руках, не знаючи, як реагувати і що робити. А чоловік підійшов до сина, з грубуватою ніжністю мовчки притиснув його до себе, і той ураз затих, притулившись до тата. Він узяв малого на руки і, не озираючись, кивнув через плече:

— Ідіть за мною.

Проминули кілька дверей. Біля прочинених мовив:

— Це ваша кімната. Через півгодини будьте готові. Покажу квартиру.

Наталя увійшла до невеликої, але світлої кімнати. Ясні шпалери. Ліжко. Шафа-купе. Під вікном письмовий стіл і стілець. У кутку на тумбочці акваріум, невеличкий, округлий, із одинокою золатою рибкою в ньому. «Ну от, маю чарівну співмешканку — можна загадувати бажання», — подумала, усміхнувшись гірко. Глянула на годинник і поспішно зняла плащ, повісила в шафу. Із дзеркала на неї глянула розгублена жінка із переляканими очима. Спробувала надати обличчю впевненості — не дуже вдалося. Пригладила волосся. Махнула рукою — піде й так. Устигла тільки дістати з сумки капці та перевзутися, як у двері застукали.

— Увійдіть! — відгукнулася.

— Це ви вийдіть! — почувала трохи роздратоване із-за дверей.

Поспішно вийшла. Вони стояли, тримаючись за руки, і чекали на неї. Далі була екскурсія чималою квартирою. Спальня. Дитяча. Гостьова. Вітальня. Два санвузли.

Зайшли до кухні. Господар якимось розгублено огледівся, ніби сподіваючись побачити тут іще когось. Виглянув навіщось у вікно. Потім мовив:

— Думаю, ви тут розберетеся.

Відчинив дверцята однієї з шафочок:

— Тут список того, що любить Матвій.

Підійшла ближче і побачила листок, приклеєний із внутрішнього боку дверцят, а на ньому друкований список десятка страв. «Для кого це? — подумала. — Мабуть, для няні. Мама ж і так знає, що їсть її дитина».

— Хочу омлет! — тут же вигукнув хлопчик. — Омлет хочу!

— Зараз приготую, — змусила себе усміхнутись і безпорадно озирнулася.

Де тут що? Ага, ось холодильник. Відчинила — усе забите продуктами. Проте якимось хаотично. Серед цього нагромодження ледве розгледіла упаковку з яйцями, відшукала молоко. А борошно де?

— Не підкажете, де борошно? — озирнулася на двох, що мовчки стояли і спостерігали її метушню.

— Не підкажу, — якимось здивовано чи розгублено знизав плечима господар, ніби вона запитала щось несусвітнє.

— Не підкажу, — скопіював його жест й інтонацію малий. І це було так кумедно, що вона мимоволі усміхнулася.

В одній із численних шафочок знайшлося борошно, і вона заходилася коло плити. Озирнулася — сама. Полегшено зітхнула. А коли на кухні смачно запахло, зазирнув господар і гукнув сина:

— Мий руки і за стіл! Я ненадовго вийду.

І за ним клацнули вхідні двері. За хвилину Матвійко вже сидів за столом. Наталя просто перед ним зсунула лопаточкою на тарілку гарячий омлет. На мить здалося, що це не Матвій, а її Миколка, зовсім ще маленький, сидить за столом і чекає на мамин омлет. Різкий крик вибив її зі спогадів:

— Не хочу! Не буду! Ти не вмєш! — зі сльозами закричав малий, і тарілка полетіла зі стола, розбившись на дрібні скалки об кахляну долівку. Хлопчик прожогом вискочив із кімнати.

А Наталя стояла серед кухні, ледве стримуючи спазм у горлі, щоб не заридати. Не почула навіть, коли повернувся Геннадій. Побачила його на порозі кухні, ще вдягненого. Мовчки оглянув усе, пройшов до високої шафки у кутку, дістав щітку й совок і почав змитати осколки й горе-омлет, що якимось дивом навіть лишився цілим і тепер світив жовтим сонцем із підлоги. Наталя стояла, мов паралізована. Не знала, як на все це реагувати, що робити. Господар мовчки вийшов, а за хвилину повернувся, ведучи за руку похнюпленого хлопчика.

— Ти вчинив нечемно. Попроси вибачення у Наталі Іванівни, — мовив суворо до сина.

— Не буду я нічого просити! Не буду! Не буду! Вона погана! Вона нічого не вміє! — закричав малий і вибіг із кухні.

— Вибачте, — звернувся до неї Геннадій, — він дуже важко переносить розлуку з матір'ю. Вона... омлет завжди згортала трубочкою.

— А... де... вона? — насмілилася запитати. — Померла?

— Ні. Жива. Навіть дуже жива, — і не зрозуміло, чого більше було в його голосі — болю чи гіркої іронії. — Але для нас померла!

Десь здалеку із дитячої кімнати чулися схлипування і нерозбірливі вигуки. Наталі до сліз шкода стало малого.

— Може, я піду до нього?.. Заспокою.

— Ні. Він до вас ще має звикнути. На все потрібен час... — мовив якось глибокодумно. І вона зрозуміла, що йшлося не лише про хлопчика.

Швидким і рішучим кроком рушив до дверей. А Наталя відчула себе такою безпорадною у цій чужій квартирі, з чужою дитиною, що гірко плаче і зовсім не сприймає її. Навіть для сліз не було ні сил, ні бажання. Протерла долівку, де розбився нещасний омлет. «А дитя ж голодне», — подумала. Зітхнула і почала все спочатку. А коли омлет, дбайливо згорнутий трубочкою, лежав на тарілці, пішла до дитячої. Заглянула. Матвійко лежав горілиць на ліжку і спав. Хотіла вкрити, але побоялася збудити. «Тут тепло», — подумала і тихенько вийшла.

У своїй кімнаті розклала речі на поличках. Шафа явно була для них завеликою. Усміхнулася сумно. Сіла біля вікна. Сірий похмурий день. Ніби пилом притрушений міський пейзаж.

Здається, почав накрапати дощ. І враз їй так захотілося спати, що, схилившись на руки, просто на підвіконні вона вмить відключилася.

І постала перед нею вулиця, осяяна якимось нетутешнім світлом. Їхня вулиця. «Бабине літо!» — зраділа уві сні, і на душі стало легко та сонячно. «Мамо! Мамо! Де ти?» — почула враз за спиною дитячий голос. «Миколка!» — радісно тенькнуло в грудях. Обернулася. Здалеку, аж з кінця вулиці, до неї біг її синочок, її хлопчик! Розкинувши руки, як пташка, усміхався щасливо. І вона впіймала його в обійми, міцно притулила до себе, нахилилась і поцілувала в самісіньку маківочку, вдихаючи такий рідний запах. Від блаженства заплющила очі...

«Прокинься!» — торсав її за плече син. «Я ж не сплю», — хотіла сказати і розплющила очі. Перед нею стояв Матвійко. Він усміхався. Здавалося, аж світився від радості:

— Вона приходила! Вона була тут! Ти її бачила?

— Хто? Хто приходив? — спитала спантеличено.

— Мама! — аж захлинався щастям малий.

— Мама?! — здивувалася.

— Так! Вона омлет мені приготувала, поки я спав, і скачала трубочкою на моїй тарілочці. Дуже смачний! Такий тільки мама вміє! Ти не вмієш, — здавалось, у самісіньку душу заглядали їй дитячі очі.

І десь там, на самісінькому дні того щасливого погляду, вона вгледіла сумнів-благання: «Ну, скажи, що це правда!»

— Ти бачила її? Правда? Що вона казала? Коли вона ще прийде?

«Та що ж це робиться в цьому світі?! Як же можна покинути таку дитину?! Свою дитину!» — з розпачем подумала. А вголос лагідно:

— Ні, Матвійку, я її не бачила. Задрімала.

— Ну от, і ти заснула! І я проспав! — мовив сумно. — Ніколи! Ніколи не буду засинати!

І, похиливши голову, мов старий, пішов із кімнати. В ту ж хвилину клацнув ключ у вхідних дверях.

— Мама! — кинувся до дверей Матвійко і спинився, ніби спіткнувся. Це повернувся Геннадій. — Тату! — стрепенувся хлопчик. — Мама приходила!

— Мама?! — здивований, аж переляканий погляд у бік Наталі.

Вона не встигла ще й рот розтулити, а малий уже щебетав:

— Вона омлет мені зробила! Такий, як я люблю! Тільки я спав... Спав! Я її не побачив! Тату, чому вона так швидко пішла? От і вона не бачила, — пальчиком на Наталю, — теж спала.

Геннадій стомлено заплющив очі, стиснув пальцями перенісся, скрипнув зубами, проте мовив до сина лагідно:

— Не вона, а Наталя Іванівна. А мама... мабуть, поспішала. То ти поїв?

— Так. Було смачно, — сумно глянув на тата.

— Ну, тоді вам час погуляти. Наталю Іванівно, тут біля дому дитячий майданчик. Матвій покаже, де це. Погуляйте з годину. Якраз і дощ припинився. Але дощовик візьміть.

Малий усе стояв серед коридору, мовчки втупившись у підлогу. Тато взяв його за ручку і повів у дитячу. Наталя зайшла до себе й швиденько перевдяглася.

— Наталю Іванівно! — почула з коридору і вийшла. — Дайте, будь ласка, ваш паспорт.

— Так, звичайно, — чомусь заметушилася вона, відчуваючи себе пройдою, яка хоче втертись у довіру до порядних людей. Подала документ.

Він переглянув його:

— Закордонного паспорта не маєте, — скоріше ствердив, ніж запитав.

— Ні, не маю, — знітилася чомусь Наталя. — А що? Треба?

— Так. Я зніму копії та поверну, — мовив коротко. — Можливо, незабаром доведеться поїхати за кордон. Ви ж не проти?

— Та ні... — розгубилася вона.

— От і гаразд.

Матвійко вже взувавсь. У руці тримав якогось дивного бегемотика з ручкою на спині. Коли зайшли до ліфта, Наталя спитала з усмішкою:

— А що це за гіпопотам їде з нами?

— Це ж дощовик! — здивовано глянув на неї хлопчик. Мовляв, як можна не розуміти таких елементарних речей?!

На лавці біля під'їзду сиділи консьєржка і ще дві літні жінки. Привіталася й уловила прискіпливі та якісь удавано співчутливі погляди. «Кому співчують? Мені? Матвієві?..» Хлопчик пройшов мовчки.

Консьєржка вслід гукнула:

— Матвійку, добрий день!

— Добрий день, — пробурмотів хлопчик, неохоче озирнувшись.

Змушені були призупинитись.

— А ви нова няня? — спитала консьєржка.

— Так, — випередив Наталю малий. — Наталя Іванівна.

Вхопив її за руку і швидко потягнув геть. Аж вона ледве встигла кивнути.

— З ними до обіду можеш проговорити, — очевидно, скопіював чийось дорослу невдоволену інтонацію хлопчик.

— Правда? — усміхнулася вона.

— Правда! Олена Олегівна любить із ними поговорити. А я гуляти хочу! А вона: «Погуляй тут, біля мене». А я не хочу біля лавочки!

— А хто це — Олена Олегівна?

— Няня моя. Вона ще прийде? — запитально глянув на неї.

Наталя знітилася:

— Не знаю. Мабуть, ні.

— От і добре, — твердо мовив малюк. І Наталі полегшало на душі.

Коли Матвійко привів її до майданчика, вересневе сонечко нарешті виглянуло з-за хмар, і навколо все ожило та заграло: верхівки жовтогарячих кленів там, за гойдалками; мокра від дощу ще політньому зелена трава; навіть забуте кимось у пісочниці відерце спалахнуло таким яскраво-рожевим, що аж звеселило все довкола.

Дітей на майданчику не було. Матвійко помацав сидіння мокрих від недавнього дощу гойдалок. Сумно оглянувся:

— Нема нікого. Усі в садочку. А ми з татом проспали.

Наталя навіть не знайшлася, що сказати на це.

А малий підійшов, узяв її за руку і зовсім по-дорослому мовив:

— Ходімо в парк. Я покажу тобі нашу білочку. Але в нас немає горішків. Що ми їй дамо?

Наталя геть розгубилася:

— А де можна взяти горішків?

— Ну де? — здивовано знизав плечима малий. — У магазині!

— А де тут у вас магазин?

— Великий там, — махнув у протилежний бік. — А малий он!

Наталя оглянулася і просто за спиною, на першому поверсі їхнього будинку, побачила вивіску «Магазин». «Як це я не помітила?» — здивувалася.

— Ну, у магазин, значить, у магазин, — мовила бадьоро.

У порожньому магазинчику розгублено огледіла вітрини:

— Нам би чогось для білочки, — усміхнулася до продавчині.

— Для білочки? — здивувалася та. — То це в зоомагазин.

— Ні, — втрутився Матвійко, — вона в парку живе й любить горішки.

— Ось горішки зі смаком бекону, ось — грибів, ось... — виклала перед ними яскраві упаковки продавчиня.

— Ні-ні! — заперечив хлопчик, — це солоні, вона солоних не їсть.

— А може, насіння? — спитала Наталя, показуючи на упаковку гарбузового за склом. — Воно ж не солоне?

— Ні, не солоне. Буде ваша білочка таке їсти?



Хлопчик задумався, потім рішуче змахнув ручкою:

— Спробуємо!

Дорогою до парку Матвійко розглядав автівки, густо припарковані біля будинку. Біля деяких зупинявся надовше, навіть заглядав до салону.

— Любиш автомобілі? — усміхнулася Наталя.

— Ні, не дуже, — задумливо відказав. — Мій друг Антончик любить, він усі марки знає. — Якусь хвилину йшов мовчки, роздумуючи про щось: — Мама поїхала на синій машині. Я з вікна бачив...

У Наталі від жалю стислося серце. Захотілося пригорнути міцно цього безпорадного хлопчика, як свого Миколку за малих літ. Але стрималася. Не знала, як він зреагує. Раптом розплачеться...

— Далеко ще до парку? — перевела розмову на інше.

— Недалеко. А ти втомилася? Хочеш посидіти? Тут скоро лавочка буде. Олена Олегівна там завжди сиділа і довго-довго відпочивала. Ти теж будеш? — спитав якось сумно.

— Ні, я не стомилася, — збрехала, бо з дороги почувалася таки стомленою.

Пройшов трохи мовчки, зітхнув:

— А з мамою ми бігали. Ти можеш бігати? — з надією заглядав в очі. — Ну хоча б до того дерева, — кивнув головою вперед. — Чи в тебе ноги болять, як в Олени Олегівни?

Чергова згадка про цю пані чомусь роздратувала Наталю:

— Та ніби можу. Давай спробуємо, — мовила рішуче.

Очі малого зблиснули радістю. І не встигла вона й оком змигнути, як він ухопив її за руку й кинувся бігти. Наталя побігла з ним і раптом відчула, ніби якийсь тягар в одну мить упав із душі. Враз стало весело та легко. То й що, що перехожі дивляться хто здивовано, хто усміхнено. А їм так добре! Проте зраділа, що дерево виявилось не дуже далеко. З незвички задихалася. Давненько не доводилося бігати.

— А ти молодець! — похвалив Матвійко, пильно розглядаючи її. — Умієш бігати.

І вона усміхнулася.

Вони підійшли до парку, і раптом ні з того ні з сього, з майже зовсім чистого неба линув дощ! Та такий рясний! Наталя розгублено глянула на хлопчика:

— А де ж твій бегемот?

— Ой! Я залишив його на майданчику. Там на лавочці.  
«Яка ж я роззява! Няня! Не звернула уваги!» — подумала з досадою.  
Кинулася шукати в сумці парасольку. Та зась! Мабуть, вона так і  
лишилась у коридорі. Взулась і забула про неї!  
— І я парасольку забула, — розгублено до малого.  
— Ми з тобою за-бу-ва-ки! — засміявся Матвійко.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

**ridmi**  
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

**КУПИТИ**